

Lodovico Guicciardini, *Beschrijvingen van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland, Nederlandstalige uitgave uit 1612*

P 108

Beschrijving van Nijvel

Nijvel ligt op vijf mijl van Brussel en is een tamelijk sterke stad, waar een grote hoeveelheid mooi lijnwaad wordt vervaardigd, zoals het Kamerijks doek. Toch is het veel mooier en misschien ook beter. Dit is een van de vier steden die het markgraafschap van het Heilige Roomse Rijk vormen zoals Paulus Aemilius schrijft¹.

Nijvel is ook een van de drie kleine hoofdsteden die zeer mooie privileges bezitten, zoals reeds vermeld. Het land rondom is zeer vruchtbaar met een overvloed aan allerlei. Niet ver vandaar bevinden zich veel steengroeven met goede en mooie stenen om te bouwen.

BIJVOEGSEL

[De stad Nijvel heeft nu zes poorten, meer dan vijftig straten, en moet in fraaiheid van wijken, huizen en aangename tuinen niet onderdoen voor naburige steden. In 1578 belegerden de Spanjaarden onder leiding van Karel van Mansfeld de stad Nijvel, waarin een Staatsgarnizoen lag aangevoerd door de heer van Villers². Hij verdedigde de stad moedig met vijf vendels voetknechten en een kleine groep ruiters tegen het geweld van de Spanjaarden. Die beschoten de stad met acht kanonnen, terwijl de heer van Villers dapper de graaf van Mansfeld kon afwerken. Die was namelijk met de Walen een eerste bestorming aan het uitvoeren. Maar op vraag van de prins van Oranje en de graaf van Boussu, om zijn leger te sparen, heeft hij met de vijand onderhandeld toen de Spanjaarden gereed stonden om de stad te bestormen. Op 15 februari is hij met zijn krijgslieden, elk met hun geweer, uit de stad vertrokken. Maar in januari 1580 heeft het garnizoen van Brussel de stad Nijvel met hulp van binnen de stad zeer behendig terug ingenomen. De heer van Glymes werd in gevangenschap naar Brussel gebracht.]

¹ *Paul. AEmil. lib. 3. Histo. Franc.*

² Joost de Soete

In deze plaats werd Johannes Tinctoris³ geboren. Hij was eerste kapelaan en zanger aan het hof van Ferdinand, koning van Napels. Johannes Trithemius rekent hem bij de belangrijke persoonlijkheden omwille van zijn grote kennis, zijn geschriften, en omdat hij een uitstekende zanger en een goed schilder was. Hier ligt ook het lichaam begraven van Pepijn, de eerste zoon van Karel de Grote en vader van de heilige vrouw Geertrui⁴, die omwille van haar heilig leven verdient gerekend te worden onder de Heiligen.

Deze heilige prinses heeft de hoofdkerk van Nijvel gesticht, welke haar naam draagt. Het is een grote en mooie kerk, die zowel van binnen als van buiten op alle mogelijke manieren is versierd. Zij is het ook die in deze stad de edele orde van de kanunnikessen heeft gesticht. Dit is nu nog steeds een belangrijke en goed bestuurde orde. Het klooster telt tot 42 kloosterlingen, die een redelijk vrij leven leiden. Het is een verbazingwekkende orde die zeer goed georganiseerd is ter ondersteuning van de adel. Er mogen in dit gezelschap namelijk alleen dochters opgenomen worden van heren en edellieden, die minstens vier kwartieren bezitten van vaders- en moederszijde. Deze dochters moeten wettig geboren zijn, en vrije en edele maagden zijn. Wanneer een heer veel dochters heeft en zoekt ontlast te worden, plaatst hij er een in dit klooster. Niettemin zijn er in dit land verschillende stichtingen van deze orde en edele conventen, zoals verder nog zal uitgelegd worden. De edele dochters worden kanunnikessen, domvrouwen en jonkvrouwen genoemd. Elk heeft een eigen apart woonhuis bij de Sint-Gertrudiskerk, waar zij de diensten bijwonen. 's Morgens en voor alle kerkdiensten gaan ze gekleed in het kloostergewaad, op adellijke wijze, met een wit habijt gevoerd met hermelijn of dierlijke pels. Maar na de middag zijn ze werelds gekleed met zijden stoffen en ander sieraden van edele dames.

Wanneer ze uitgenodigd zijn op maaltijden of banketten mogen zij gaan. Zij mogen ook huwen wanneer de gelegenheid zich voordoet. Als zij niet huwen mogen zij altijd in dit edel en geestelijk gezelschap blijven. Ze ontvangen dan vanwege de orde genoeg inkomen tot eerlijk onderhoud. Zij hebben als hoofd een abdis, die men gewoonlijk 'mevrouw van Nijvel' noemt. Zij wordt verkozen op gezag en met toestemming van de landsheer door de domvrouwen onder elkaar, voor heel haar leven. De verkiezing wordt voorts bevestigd door de paus van Rome. De abdis is niet alleen hoofd van het kapittel, maar zij is ook de geestelijke en wereldlijke Dame en overste van Nijvel en heel het gebied. In deze kerk is er ook een kapittel van dertig

³ Jan Tainturier

⁴ Gertrudis van Nijvel

kanunniken, welke aangesteld en verkozen worden met toestemming van de paus en de abdis. In deze stad zijn er nog voortreffelijke kerken en heilige plaatsen. Nu zullen wij, zoals beloofd, de steden en plaatsen met titels en hoge waardigheid beschrijven. We beginnen eerst met het markgraafschap van het Heilig Roomse Rijk.